

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στην Πρόταση Νόμου «Καθιέρωση της απλής αναλογικής και αντιμετώπιση των σχετικών διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. Το άρθρο 54 του Συντάγματος ορίζει στην παρ.1 ότι: «Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες ορίζονται με νόμο» και στην παρ. 2 υποχρεώνει το νομοθέτη να κατανέμει τον αριθμό των πληρωτέων εδρών κάθε περιφέρειας, με βάση το νόμιμο πληθυσμό της, όπως προκύπτει από την τελευταία απογραφή.

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι δεν μπορεί να αποδοθεί καμία έννοια κατοχυρωτική απόλυτης και ασυδότης ελευθερίας της εκάστοτε πλειοψηφίας της Βουλής να κατασκευάζει οποιοδήποτε εκλογικό σύστημα. Η εξουσία της στο κρίσιμο αυτό θέμα, το κρίσιμότερο ενός πολιτεύματος που έχει θεμέλιο τη «λαϊκή κυριαρχία» και χαρακτηρίζεται ως «κοινοβουλευτική δημοκρατία» (άρθρο 1), περιορίζεται από την ουσιώδη απαίτηση που εμπεριέχεται σ' αυτές τις αρχές, σύμφωνα με τις οποίες α) σε κανένα πολίτη δεν μπορεί να αναγνωρισθεί περισσότερη από μία ψήφος, και β) κάθε ψήφος έχει την ίδια δύναμη ανάδειξης αντιπροσώπων στη Βουλή, δηλαδή την ίδια αξία για την εξασφάλιση της λειτουργίας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Η δέσμευση αυτή ενυπάρχει εμφανώς στο πνεύμα της νέας διάταξης του άρθρου 52 του Συντάγματος που ορίζει ότι: «Η ελεύθερη και ανέθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, η έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργιών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση».

II. Υπάρχει όμως και άλλη σχετική δέσμευση από το άρθρο 3 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που αποτελεί και εσωτερικό μας δίκαιο ως αναπόσπαστο μέρος του και με δύναμη υπερισχύουσα επί των εσωτερικών νόμων: «Τα Υψηλά συμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται να οργανώσουν, κατά εύλογα διαστήματα, ελεύθερες εκλογές με καθολική ψηφοφορία, εξασφαλίζουσα την ελεύθερη γνώμη του Λαού ως προς την επιλογή του εκλογικού σώματος».

Κατά συνέπεια δεν μπορεί να εξακολουθεί να ισχύει το σύστημα που επιβλήθηκε από το 1951, του οποίου την κραυγαλέα αντίθεση προς κάθε αρχή ισοπολιτείας και δημοκρατικότητας σκέπασε ο παραπλανητικός και δυστυχώς αποδεκτός απ' όλους σχεδόν, πρακτικός και θεωρητικός, χαρακτηρισμός της «ενισχυμένης αναλογικής».

Είναι το σύστημα κατά το οποίο η αναλογικότητα της κατανομής των εδρών δε λειτουργεί για ορισμένα κόμματα. Πράγμα που σημαίνει ότι τα άχρησιμοποίητα υπόλοιπα ψήφων γι' αυτά τα κόμματα απορρίπτονται στα άχρηστα, ενώ τις απομένουσες ακατακρύπτως έδρες διανέμουν μεταξύ τους σε δεύτερη, τρίτη και ενδεχομένως τέταρτη κατανομή μόνα τους τα μεγάλα κόμματα σε ένα ιδιαίτερο συμπόσιο. Στα πρόνοια αυτά των μεγάλων κομμάτων προσαρτάται και η προνοδότηση της κατανομής των βουλευτών των λεγομένων «Επικρατειάς», άλλο ευεργέτημα για τους μεγάλους.

Την τερατώδη κακοδικία της «ενισχυμένης αναλογικής» -που είναι πραγματικά η πλαστογραφία της «δείχνουν οι συγκριτικοί αριθμοί των αποτελεσμάτων της τελευταίας εκλογής».

Σύμφωνα με αυτούς το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία χρειάστηκαν 20.000 περίπου ψήφους για κάθε βουλευτή τους, ενώ τα άλλα κόμματα χρειάστηκαν 50.000, 60.000 και στη χειρότερη περίπτωση 110.000 ψήφους.

Πιο ανάγλυφη εικόνα ιεραρχησης, δηλαδή αντιδημοκρατικής διαβάθμισης της αξίας των ψήφων με βάση της διάκρισης το κόμμα προς το οποίο παρέχονται, δεν μπορεί να δοθεί.

Και πιο εκδήλη παράβαση των αρχών που αναγορεύουν τη λαϊκή κυριαρχία σε θεμέλιο του πολιτεύματος, άρα και σε σώμα αδιαίρετο κατά το πρώτο από τα πολιτικά δικαιώματά του δε γίνεται.

III. Εκτός όμως από τη συνταγματική επιταγή, υπάρχουν και άλλοι λόγοι για τους οποίους είναι αναγκαία η θέσπιση της απλής αναλογικής ως πάγιου εκλογικού συστήματος.

α) Τα περισσότερα δεινά, οι περισσότερες εθνικές μας καταστροφές, έχουν προέλθει από το διχασμό. Επομένως, είναι επιζήμιο κάθε εκλογικό σύστημα, είτε πλειοψηφικό είτε ενισχυμένη αναλογική, που χωρίζει το Λαό μας σε δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις. Και όταν η διαμάχη δεν φτάνει σε ακραία όρια, είναι πάντως τόσο έντονη, ώστε η παράταξη που κυβερνά δεν μπορεί να εφαρμόσει κανένα πρόγραμμα ή να λύ-

σει σοβαρά προβλήματα, οπωσδήποτε δε όταν η άλλη παραταξη έρχεται στην εξουσία ανι έρεπει όλα όσα έχει κάνει η προηγούμενη.

β) Τα προβλήματα της χώρας μας ήταν πάντοτε και είναι και σήμερα πολύ σοβαρά και ούτε στο παρελθόν ήταν δυνατό να λυθούν από ένα κόμμα, ούτε σήμερα. Ισχυρότατες μονοκομματικές κυβερνήσεις απετυχαν ν' αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα. Αντίθετα η οικονομική κυβέρνηση του 1926-1928 κατώρθωσε ν' αποκαταστήσει προσωρινά 1.500.000 πρόσφυγες και ν' αντιμετωπίσει τη σοβαρότατη οικονομική κρίση. Αν δεν είχε αποκλειστεί από τις κατοπινές εξελίξεις αυτή η μορφή διακυβέρνησης, θα είχαν ξεπεραστεί οι συνέπειες του διχασμού και θα είχαν αποφευχθεί τα αλληπάλληλα κινήματα και η δικτατορία της 4ης Αυγούστου. Αλλιώς θα είχε εξελιχθεί η Εθνική Αντίσταση κατά τη διάρκεια της Κατοχής και θα είχε αποφευχθεί ο εμφύλιος πόλεμος και οι συνέπειές του.

γ) Ύστερα από όλες αυτές τις καταστροφές και τις περιπέτειες, η χώρα μας έχει απόλυτη ανάγκη για ομαλό πολιτικό βίο. Και ομαλός πολιτικός βίος δε θα υπάρξει όσο με τα καλπονοθευτικά συστήματα εκβιάζεται ο Λαός να μοιράζεται σε δύο αλληλομισούμενες παρατάξεις.

δ) Ο πολιτικός μας βίος χρειάζεται ανανέωση. Ο δικομματισμός εμποδίζει την εξέλιξη, τις νέες ιδέες, τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής ζωής. Χωρίς την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό, θα μείνουμε στο τέλμα, στο οποίο βρισκόμαστε, θα είμαστε συνεχώς καθυστερημένοι πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά, μία υποανάπτυκτη περιοχή της Ευρώπης.

ε) Ο Λαός μας διψά για πρόοδο και για Δικαιοσύνη. Δικαιοσύνη σε πολλούς τομείς, αλλά και εκλογική δικαιοσύνη. Δεν ανέχεται πλέον τους άδικους εκλογικούς νόμους που στραγγαλίζουν ή βιάζουν τη θέλησή του. Θέλει να εκφραστεί ελεύθερα και να στέλνει στη Βουλή εκείνους που ψηφίζει και όχι αντί γι' αυτούς να εκλέγονται άλλοι, που παίρνουν τη θέση τους στη Βουλή όχι με τους ψήφους των εκλογέων, αλλά με καλπονοθευτικούς νόμους.

Δεν ανέχεται να εκλέγονται οι βουλευτές του ενός κόμματος με 15.000 ψήφους και οι βουλευτές ενός άλλου κόμματος με 60.000 ψήφους, δηλαδή να έχει η ψήφος των οπαδών ενός κόμματος τετραπλάσια δύναμη από την ψήφο των οπαδών ενός άλλου κόμματος.

Ότε 5.000 εκλογείς μιας εκλογικής περιφέρειας να εκλεγουν ένα Βουλευτή, ενώ σε μία άλλη εκλογική περιφέρεια να χρειάζονται για την εκλογή ενός βουλευτή 20.000 ψήφοι.

Αν δεν ικανοποιηθεί το αίτημα αυτό του Λαού, θα οδηγηθούμε σε αδιέξοδο και σε εκκρηκτικές καταστάσεις. Η θέσπιση της απλής αναλογικής είναι αναγκαία για την ομαλή δημοκρατική πορεία.

IV. Το βασικό γνώρισμα ενός ανέθευτου εκλογικού συστήματος, όπως η απλή αναλογική, είναι η καθιέρωση ενιαίου εκλογικού μέτρου για όλη τη χώρα, που προσδιορίζεται από το σύνολο των εγκύρων ψήφων και το συνολικό αριθμό των βουλευτών. Με το ενιαίο εκλογικό μέτρο προσδιορίζεται ο αριθμός των βουλευτών που αναλογεί σε κάθε κόμμα.

V. Η κατανομή επομένως των βουλευτικών εδρών στο κόμματα γίνεται σε δύο φάσεις, δηλαδή στο σύνολο της χώρας και στις νομαρχιακές εκλογικές περιφέρειες. Αν σε μια από τις φάσεις αυτές παραμείνουν αδιάθετες έδρες, παραχωρούνται στα κόμματα που έχουν τα μεγαλύτερα άχρησιμοποίητα υπόλοιπα εγκύρων ψηφοδελτίων.

VI. Μετά την κατάργηση του σταυρού προτίμησης τα κόμματα έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλαμβάνουν στα ψηφοδέλτιά τους και σε εκλογήμει σιρά τους υποψήφιους τους οποίους συμπεριελάμβαναν μέχρι τώρα στο ψηφοδέλτιο επικρατείας. Για το λόγο αυτό το ψηφοδέλτιο επικρατείας καταργείται.

VII. Με το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου ορίζεται ο αριθμός των βουλευτικών εδρών σε ολόκληρη την επικράτεια (300) και ο τρόπος με τον οποίο προσδιορίζεται ο αριθμός των εδρών σε κάθε νομαρχιακή εκλογική περιφέρεια.

Με το άρθρο 2 καταργείται το άρθρο 3 του Π.Δ. 164/1984, που αναφέρεται στους βουλευτές επικρατείας.

Με το άρθρο 3 προστίθεται έκτη παράγραφος στο άρθρο 87 του π.δ. 164/1984, σύμφωνα με την οποία τα Πρωτοδικεία διαβιβάζουν τα εκλογικά αποτελέσματα της περιφέρειάς τους στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Με το άρθρο 4 αντικαθίσταται το άρθρο 88 του π.δ. 164/1984 και καθορίζεται ο τρόπος του προσδιορισμού του πανελληνίου εκλογικού μέτρου και της κατανομής των 300 εδρών στα κόμματα που συμμετέχουν στις εκλογές.

Με το άρθρο 5 αντικαθίσταται το άρθρο 89 του π.δ. 164/1984 και ορί-

ζεται ο τρόπος του προσδιορισμού του νομαρχιακού εκλογικού μέτρου και της κατανομής των βουλευτικών εδρών των νομαρχιακών εκλογικών περιφερειών.

Με το άρθρο 6 καταργείται το άρθρο 90 του π.δ. 164/1984.

Και με το άρθρο 7 αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 91 του π.δ. 164/1984 που αναφέρεται στο έργο της Ανωτάτης Εφορευτικής Επιτροπής.

Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 1986

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

1) Ι. Ζίγδης	9) Α. Μπριλλάκης
2) Μ. Δρεττάκης	10) Ν. Ψαρουδάκης
3) Γ. Αρσένης	11) Σ. Στρατήγης
4) Κ. Νάσης	12) Β. Τσουδερού
5) Δ. Λιβανός	13) Ι. Μπούτος
6) Σ. Παναγιώλης	14) Ν. Καλούδης
7) Γ. Μαύρος	15) Κ. Κάππος
8) Χ. Πρωτοπαπάς	

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ π.δ. 164/1984

Άρθρο 1.

Η παρ. 1 του άρθρου 2 του π.δ. 164/30.4.1984 «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών», όπως τροποποιήθηκε από το ν. 1516/1985, αντικαθίσταται ως εξής:

-1.- Ο αριθμός των βουλευτών σε ολόκληρη την επικράτεια ορίζεται σε τριακόσιους (300).

-2.- Ο αριθμός των βουλευτικών εδρών της κάθε εκλογικής περιφέρειας ορίζεται κάθε φορά που γίνονται βουλευτικές εκλογές ανάλογα με το νόμιμο πληθυσμό της, όπως προκύπτει από τ' αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής που δημοσιεύτηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

-3.- Μέτρο για τον υπολογισμό του αριθμού των βουλευτικών εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας είναι το πηλίκο της διαίρεσης, παραλείποντας το τυχόν κλάσμα του συνολικού αριθμού των δημοτών της Επικράτειας, που προκύπτει από την τελευταία απογραφή, με το συνολικό αριθμό των βουλευτικών εδρών. Οι εκλογικές περιφέρειες νοούνται με τα διοικητικά όρια που ίσχυαν την 1η Ιανουαρίου 1985.

-4.- Το πηλίκο της διαίρεσης, παραλείποντας το τυχόν κλάσμα του κατά την παράγραφο 2 του παρόντος αριθμού δημοτών με το εκλογικό μέτρο της προηγούμενης παραγράφου, αποτελεί τον αριθμό των βουλευτικών εδρών της κάθε εκλογικής περιφέρειας..

-5.- Αν μείνουν αδιάθετες έδρες, θα προστεθούν ανά μία στις εκλογικές περιφέρειες που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο, ώπου να συμπληρωθεί ο κατά την παράγραφο 1 συνολικός αριθμός εδρών.

Άρθρο 2.

Το άρθρο 3 του ίδιου διατάγματος καταργείται.

Άρθρο 3

Στο άρθρο 87 προστίθεται η παρακάτω έκτη παράγραφος. 6.- Τα Πτωχόδικα της χώρας αθροίζουν τ' αποτελέσματα της περιφέρειάς τους και τα διαβιβάζουν με το ταχύτερο μέσο στο Υπουργείο Εσωτερικών, όπου συγκεντρώνονται τ' αποτελέσματα όλης της Χώρας.

Άρθρο 4

Το άρθρο 88 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Για την κατανομή των βουλευτικών εδρών στα κόμματα που έλαβαν μέρος στις εκλογές, διαιρείται το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων όλης της χώρας με τον συνολικό αριθμό των βουλευτικών εδρών (300). Το πηλίκο της διαίρεσης, παραλείποντας το τυχόν κλάσμα, είναι το πανελλήνιο εκλογικό μέτρο.

-Με το μέτρο αυτό διαιρείται το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων που πήρε κάθε κόμμα και το πηλίκο της διαίρεσης, παραλείποντας το τυχόν κλάσμα, δίδει τον αριθμό των βουλευτικών εδρών που αναλογεί σε καθένα απ' αυτά.

2.- Αν μετά τις παραπάνω διαιρέσεις μείνουν αδιάθετες ορισμένες βουλευτικές έδρες, κατανέμονται ανά μία στα κόμματα που έχουν τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα ψήφων.

Αν και μετά τη δεύτερη αυτή κατανομή μείνει αδιάθετη μια έδρα, δίδεται στο κόμμα που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και αν μείνουν δύο αδιάθετες έδρες κατανέμονται ανά μία στα δύο μεγαλύτερα κόμματα.

3.- Ένα κόμμα δικαιούται να πάρει έδρα -εφ' όσον συγκέντρωσε τουλάχιστον το πανελλαδικό μέτρο - αν πήρε μέρος στις εκλογές με συνδυασμούς τουλάχιστον στο ένα τέταρτο των εκλογικών περιφερειών της χώρας.

4.- Μεμονωμένος υποψήφιος, αν δεν συγκεντρώσει το πανελλαδικό εκλογικό μέτρο, δεν μπορεί να εκλεγεί Βουλευτής. Κατ' εξαίρεση εκλέγεται Βουλευτής σε μονεδρική εκλογική περιφέρεια εφ' όσον ήλθε πρώτος σε ψήφους στην περιφέρεια αυτή. Στην περίπτωση αυτή αφαιρείται